

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

III. Lutheranismi & Anabaptistarum sectae Collatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

res è magistro sæpè se audiuisse, Sacramenta sine fide recipi non posse (a) eoque nomine VValden- ses ab ipso reprehensos quod infantes baptizarent in eam fidem quam adulti essent habituri (valde enim errant qui Waldenses cum Anabaptistis sentire existimant, quorum illi errorem in Apologia sua aperte detestantur) atque adeo professum esse, melius esse vt infantes sine baptismo relinquuntur quam sine fide baptizentur: hanc Propositionem, vt Hofius (b) & Staphylus scribunt, doctrinæ suæ fundamentum constituerunt. Hinc Balthasar ille Hubingerus, de quo supra gloriatus est se habere Lutherum opinionis suæ auctorem atque assertorem: de quo ille postea conquestus, & numquam infantium baptismum à se reprobatum professus est frustra, nam qui asseruerat factus esse infantium baptismum omitti, quam sine propria fide baptizari, certe pædobaptismum improbauerat, cum euidenter sit infantes propriam fidem ante baptismum habere non posse. Atqui etiam antequam Balthasar Anabaptistæ Sectæ vexillum extrulisset, iam Roffensis Episcopus & Cochlæus Luthero errore de pædobaptismo publicis scriptis exprobrarant. (c) Et Lamperus Hortensius, qui integrum librum De Anabaptistis scripsit, quamuis Lutherum à calumniâ hac, vt ipse dicit, purgare satagat, fatetur nihilominus eius librum De libertate Christiana in Germanicam linguam conuersum, nonnullam turbis illis occasionem dedisse. Eoque Cochlæus ad Saxoniam Ducem recte scripsit, (d) Si Hubingerus in suo ignis supplicio sit affectus, cur Luthero vitæ permittetur, qui infelicio illius sectæ primus esset auctor?

III. Quod si quis duas has Sectas inter se conferat, multis in rebus similes esse deprehendet vt ex vna radice pullulasse non possit negari. Anabaptistæ manuum suarum labore viuunt, nec cuiquam in ipsorum cœtibus ocioso viuere licet. Ideò Prædicans è cathedra in officinam suam se confert, aut etiam in agro stiuam rursus apprehendit, vt infra ostendam. Aiunt enim hoc à Deo ita mandatum esse, dicente: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* Eadem imaginatio Lutheri ac Melanchthonis animi initio subierat, adeo vt dicerent, omnes Artes liberales tamquam inutiles, & quibus adolescentium ingenia frustra detineantur ac deterantur, è Republica proferendas, ac solam agriculturam aliaque ad vitam sustentandam necessarias artes exercendas esse. Atque hanc ob causam Staphylus ait, multos agris colendis & pecori pascendo operam dedisse. (e) Quin ipse Melanchthon pistori operam suam addidit, vt victum sibi compara-

ret. (f) & Carolstadius, vnus ex primis Lutheri discipulis, lituæ manum admouit, ac ligna vernalia VVitebergam conuexit. (g) Sed Lutherus è Parnomo sua reuertus, ab hoc instituto eos diuertit, vt supra dictum est. 2. Anabaptistæ nullum alium librum quam sacra Biblia legere volunt, eoque omnes reliquos libros in ignem coniecerunt. Annon eadem fuit Lutheri opinio, Anno MDXX ad Germaniæ Nobilitatem scribentis? quod nimirum Aristoteles, Plato, & alij eiusmodi libri ex Vniuersitatibus eijciendi sint; & etiam figulus maiorem habeat rerum naturalium intelligentiam quam omnes illi Philosophi. (h) Ex quo factum est, vt multi libros omnes combusserint, solo Bibliorum codice excepto: in quo aiebant omnes artes, omnes scientias contineri. Immo quibusdam in locis publicæ scholæ clausæ fuerunt, vt supra dixi. Anabaptistæ, inquit Galtius, bonas litteras & Philosophiam contemnunt. Id quod etiam Vadianus ad Bullingerum testatur. Quam quidem illi opinionem etiam S. scripturæ auctoritate tuetur. Idem facit Lutherus, (i) allegans illud D. Paulli ad Colossenses cap. 11. *Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam, & inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa Mundi, & non secundum Christum.* quem ille locum, vt supra, insigniter in Germanica versione corrupit. Ab illa vero sententia Lutherus non multo post discessit, vt ex libro eius *De Scholis instituendis* videre est: vt i & Melanchthon, edito *De legibus* libro, & alij plerique Lutheranis: in qua tamen Anabaptistæ pertinaciter adhuc manent. Quamuis de Lutheranis etiam Vadianus & Galtius (k) scribant. Multos adhuc reperiri Pastores Euangelicos, qui indifferetio quodam zelo abrepti, in ea sint hæresi, Pastoribus ad pascendum gregem Domini, nullis alijs scripturis aut de Philosophia scriptis libris, sed Sancta tantum scriptura vel Biblijs opus esse. 3. Anabaptistæ Magistratum ferre recusant, vsi ad hoc scripturæ testimonijs male detortis. Lutheri libri *De facu-*

lari
a *Supra cap. 2. ex VVenberg.* b *Lib. 1. de hæres. nostri tēp. p. 431. 00. 2. c Hof. ib. fol. 432. Cochlin. Act. p. 102. & 103. Hortens. in princ. fol. 8. a. 4. d Cochl. ep. ad Georg. D. Sax. c. L. Osiad. c. 10. lib. 1. c. 23. p. 85. Coch. in Act. p. 72. & 126. a. 25. Sur. cōm. hist. a. 1522. p. 115. Selnecc. hist. Conf. Aug. fol. 26. Sleid. lib. 3. fol. 60. & seq. Pom. Chron. Sax. a. 22. Cytbr. Fabr. & aly. Hist. cōf. Aug. a. 24. p. 38. f. Vid. ipsi. Pres. sup. Annot. & Alb. cōt. Car. g. Bismarck. in Vita Carl. h. Vid. Staph. de Ger. Bibl. vers. & de Luth. cōcor. i Luth. lib. 2. ad Nob. Germ. de lib. Chr. st. k. De Lut.*

lari Potestate, De Captivitate Babylonica, & Epistola contra Caroli V. Cæsaris Edictum, quid aliud loquuntur? Anabaptistæ suos ab armis & eorum vsu abstinere volunt. Anno hæc eadem vna fuit ex primis Lutheri opinionibus; qui etiam ne contra Turcam quidem pro Iesu Christi nomine pugnandum esse scripsit, ut suo loco dicam. [a] An non Zuinglius Tigurinos impediuit, quominus cum Galliarum rege, ut alij Helueticorum pagi, fedus inirent, Equibus patet Anabaptistarum doctrinam in multis Lutheranæ esse conformem.

IV. Corvinus in Dialogis suis ait, Anabaptistarum doctrinam è Zuinglij schola prodijisse, qui in libro *De baptismo*, xviii. Conclusionem asserit, parvulos instituendos esse priusquam baptizentur, & ubi discretionis annos attigerint, tum demum esse baptizandos. Et Hubingerus quoque, ut Eccius scribit, Zuinglium opinionis suæ ad stipulatorem citavit, adeoque litteras ab ipso huius rei testes, habere se dixit. [b] Et hanc fortasse ob causam apud Gaium Anabaptista quidam Zuinglio exprobrat quod ab ipsis defecerit. Idem ex Bullingeri libro contra Anabaptistas colligi potest, ubi initio statim Disputationis cuiusdam Tiguri inter Hubingerum & Evangelicos Ministros habitæ, mentionem facit: ita qua ait Anabaptistarum quædam Zuinglium ita aggressum: *Adiuro te, Zuingli, per Deum vivum, ut veritatem dicas. Sperabat enim, inquit Bullinger, se hanc ab eo confessionem expressurum, parvulorum baptismum diaboli esse inueniunt. Zuinglius tum quidem quantum potuit, verbis sese purgare, ac postea Hubingerum scripto refutare conatus est: Anabaptista nihilominus in Apologia sua multos tam ex Zuinglij quam Lutheri libris ad errorum suorum confirmationem textus allegant. Quin ipse Zuinglius Lib. de Baptis. fateatur se aliquando in eo errore fuisse, ut crediderit, melius esse ut parvulorum baptismus usque ad annos discretionis differatur. Paulo post vero ibidem inquit, Infantium baptismum tanti non esse momenti, ut propterea tanta Tragedia excitanda sint. Ab Ecclesia vel admitti vel tolli posse, prout illa necessarium aut utile iudicauerit. Annon hoc est re ipsa Anabaptismum introducere ac stabilire? An calumniatores dicendi sunt qui affirmant Lutherum & Zuinglium primos hæc Camarinam mouisse?*

V. Stabilito Monasterij & in alijs quibusdā vicinis oppidis Anabaptismo, nouoq; creato magistratu, magna Anabaptistarum multitudo vndiq; eo confluit. Eodem fere tempore VVormatiæ ex eorum numero quidam Iacobus Kautzius nomine, incredibili audacia Electorem Palatinum in publicis consessionibus prouocare ac traducere nō dubitauit, in-

quens inter alia: *Non me expelles, nec permittam me à te expelli, nisi prius regio hæc tota, ac regna in, super aliquos propterea deuasiuentur. Neque enim à te huc missus aut vocatus sum, sed à Domino destinatus ad docendum.* Sed de hoc monitro qui plura cognoscere cupit, Cochlearum legat (e) inter eos qui Monasterium concesserant pistor quidam fuit ex Hollandia, Petrus Matthæus nomine, (d) primarij Prophetæ nemine insignis. Hic quam primum eò venisset, diuinitus mandatum sibi esse dicebat, ut omnes libri, solis exceptis Biblijs, in vnam struem congesti, exurantur: utque omne aurum & argentum in publicum locum comportatum, æqualiter distribuatur. Difficile erat quidpiam abscondere: quod duarum sagarum seu diuinatricum operâ Prophetæ hic etiam secretissimum esset non erueret (e) Post huius mortem (vltro enim ad Episcopi qui urbem obsidione cinxerat, castra procurrerat, à milite exceptus & confossus) ipsius locum occupauit Ioannes Leidenis, de quo supra: quo nequiores vix vlla sæcula rulerunt. Hic rerum positus, Edictum proponit de polygamia, cuius summa erat, *virum non esse vni deinceps uxori, sed licere quantumuis multas ducere.* Mox ut suo exemplo alios incitaret, ternas ducit uxores, quibus deinde adhuc xi. superinduxit non aliter quam emissarius equus ex vno iumento in aliud insiliens, quamuis fronte non nisi castitatem præse ferret. Omnis ipsius comitatus breui tempore nihil aliud erat quam canum & olidorum hircorum grex, ut cum Saluiano loquar: qui in tanto scortorum numero, tot feminis commiscebantur, ad quot libido sufficiebat. Exemplum Prophetæ sequuti reliqui quoque alij tres, alij quatuor, alij plures ducunt. Legerat nempe Prophetæ hic quæ Lutherus, è cuius libris doctrinæ suæ plerosque articulos hauserat, in Genesis scribit, ubi (f) quæstionem illam discutit, An Abraham recte fecerit, tot vxoribus superinductis? Ac tandem ita concludit: *Ego, inquit, consuetudinem hanc introducere nolim.*

Señ

a Luth. rom. 2. len. fol. 58. b. & 435. tō. 6 VVit. fol. 577. b. & 779 a. tō. 1. len. p. 429 a. Tō. 7. VVit. fol. 130. & 18. 2. VVit. p. 339. Cochl. in Act. a. 29 p. 200. Sur. ib. Cunr. Andrea. in Christ. Luth. vid. bell. 5. Euang. e. 10 b. Mycō. in Vita Zuingl. Bull. lib. 1. e. 4. s. 6. & 7. c. In Act. fol. 190. b. 191. a. d. Nicol. Bleisdick lib. de Dav. Georg. Boland. lib. 3. hist. Monast. e. P. Henter. histor. Belg. lib. 10. p. 476. an. 34. Hortens. lib. de Anab. p. 16. b. 4. Kerssenbr. hist. Anab. Monast. f. Dorp. hist. Monast. t. 9. a. Sleid. lib. 10. fol. 230. & seq. Her. & Meg. in relas. hist. g. Expl. In Gen. a. 125. ed.